

Analiza Instytutu Sobieskiego

nr 60, listopad 2013 r.

Janusz Kobeszko

W latach 2014-2020 polscy emigranci zbudują gospodarki

Wielkiej Brytanii i Niemiec

**INSTYTUT
SOBIESKIEGO**

Instytut Sobieskiego
ul. Nowy Świat 27, 00-029 Warszawa
tel./fax: 0 22 826 67 47
tel.: 0 22 211 12 75
fax: 0 22 211 12 76

e-mail: sobieski@sobieski.org.pl
<http://www.sobieski.org.pl>

W latach 2014-2020 polscy emigranci zbudują gospodarki Wielkiej Brytanii i Niemiec

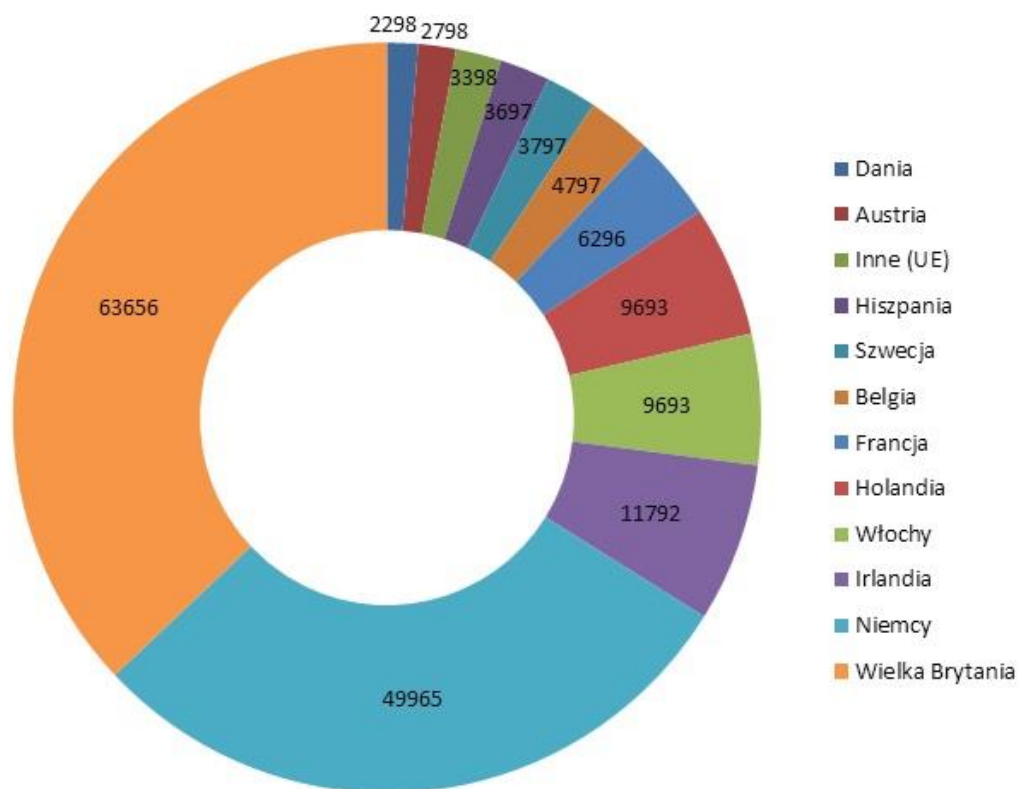
Największymi beneficjentami polskiej emigracji w latach 2014-2020 będą gospodarki takich krajów jak: Wielka Brytania 63,7 mld €, Niemcy 50,0 mld €, Irlandia 11,8 mld €, Włochy 9,7 mld €, Holandia 9,7 mld €, Francja 6,3 mld €, Belgia 4,8 mld €, Szwecja 3,8 mld €, Hiszpania 3,7 mld €. Pozostałe kraje UE zyskają mniej, ale skala polskiej emigracji o wielkości miasta Warszawy z przyległościami pokazuje jej prawdziwe gospodarcze skutki.

Zastosowane w pierwszej części tej analizy dane pochodzą z publikacji GUS z dnia 7.10.2013 r. „Informacja o rozmiarach i kierunkach emigracji z Polski w latach 2004 – 2012”, gdzie określono udział krajów europejskich w emigracji Polaków na 85,26%, w tym do 27 krajów UE wyjeżdża 80,75%. W relacji do polskiego PKB, które stanowi 65% średniej UE (wg danych Eurostatu za 2011 r.), parytet PKB wg GUS/Eurostat po kursie 4 zł/1 € (wartości z 2010 r. per capita) na emigranta przemnożony przez liczbę obecnych w 2012 r. emigrantów w 27 krajach UE przez okres 7 lat daje kwotę 171,88 mld €.

Metodologia tego prostego rachunku nie uwzględnia wszystkich niuansów statystycznych, w tym np. różnicy wynikającej z szarej strefy oraz braku danych dla firm poniżej 10 zatrudnionych, a zatem także ich zysków pozostających po przepływie zasiłków i ubezpieczeń społecznych oraz podwójnego lub pojedynczego opodatkowania w obie strony. Wiadomo z praktyki życia gospodarczego, że np. emigrant po powrocie rejestruje firmę nadal na terenie UE, pracując już w Polsce i odwrotnie – emigrant prowadzący firmę w UE zatrudnia Polaków pracujących w kraju na część etatu.

Sprawa ta powinna stać się ważnym tematem debaty publicznej oraz przedmiotem dalszych badań szczegółowych, uwzględniających np. wpływ gospodarczy na wielkość PKB krajów polskiej emigracji. Może się okazać, że robimy prezent rządowi premiera Davida Camerona i kanclerz Angeli Merkel, a nawet niedokładnie potrafimy policzyć jego wartość. Ciekawe czy konstatacje te nadal zwiększają niechęć społeczeństw niektórych krajów UE dla polskich emigrantów?

Ile emigranci z Polski wytworzą PKB w krajach UE w okresie 2014-2020 (mln €)

Czy polscy emigranci osłabiają potencjał rozwoju województw?

Największy ubytek z powodu polskiej emigracji w latach 2014-2020 odczują na swoim terenie w tworzeniu PKB kraju województwa: Śląskie 15,0 mld €, Małopolskie 12,2 mld €, Dolnośląskie 11,8 mld €, Podkarpackie 11,6 mld €, Mazowieckie 9,6 mld €, Pomorskie 8,6 mld €, Lubelskie 7,3 mld €, Podlaskie 7,1 mld €, Warmińsko-mazurskie 7,0 mld €, Opolskie 7,0 mld €, Zachodniopomorskie 7,0 mld €, Wielkopolskie 6,9 mld € i Kujawsko-pomorskie 6,9 mld €. Emigranci z pozostałych województw: Łódzkiego, Świętokrzyskiego i Lubuskiego mają niewielki potencjał w możliwościach tworzenia PKB innym krajom (w UE i poza UE).

Zastosowane dane pochodzą z publikacji GUS z dnia 28.10.2013 r. „Migracje zagraniczne ludności – Narodowy Spis Powszechny 2011”, gdzie określono wielkość emigracji Polaków w 2011 r. na 2.017,5 tys. osób (na okres powyżej 3 miesięcy) do wszystkich krajów świata. Poniższy wykres obejmuje dane w relacji do polskiego PKB (37.116 zł per capita w 2010 r.), które stanowi 9.279 € (wg kursu 4 zł/1 €) na 1 emigranta przemnożone przez liczbę obecnych w 2011r. emigrantów z danego województwa¹. Metodologia tego rachunku nie uwzględnia różnic w potencjale tworzenia PKB innego kraju po wyjeździe i obejmuje kierunki wyjazdowe do wszystkich krajów świata wyłącznie statystycznie, tj. bez preferencji np. na UE i USA, chociaż wiadomo, że np. Podlasiacy wybierają głównie USA, a Opolanie głównie wybierają Niemcy jako kraj swojej emigracji.

Należałoby zadać sobie pytanie – czy nowe strategie rozwoju województw na lata 2014-2020 biorą pod uwagę w swoich diagnozach czynnik utraty potencjału rozwojowego z powodu emigracji mieszkańców i czy ma to swoje odzwierciedlenie w nowych celach operacyjnych i przyjmowaniu projektów do dofinansowania? Odpowiedź jest raczej negatywna, ponieważ wojewódzkie strategie rozwoju powstają w celu wykorzystania środków europejskich i starają się być zgodne ze strategiami wyższego rzędu (krajowymi i europejskimi), które z reguły nie operacjonalizują skutków emigracji. Oto prawdziwy paradoks rozwojowy: większość strategii rozwoju województw zajmuje się rozbudową dróg, natomiast niewiele z nich zajmuje się rozwojem rynku pracy i zapobieganiem emigracji w swoich celach operacyjnych. A motywem głównym osób wyjeżdżających jest przecież głównie praca (dla populacji 1.470 tys. emigrantów), a dopiero potem edukacja (ok. 5%) i sprawy rodzinne (ok. 20%)². Jest to tym bardziej zaskakujące, że ostatnio wyjechała z Polski warstwa najbardziej kreatywna: ponad 1,2 mln osób z wykształceniem co najmniej średnim, w tym ponad 400 tys. z wykształceniem wyższym, czyli prawie 7% ogółu ludności o takim wykształceniu³.

Na szczęście dla nas wszystkich w latach 2002-2011 powróciło do Polski ponad 299 tys. osób, w tym ponad 57% (172 tys.) w latach „kryzysowych” 2008-2011⁴. W dalszej perspektywie jednak – tylko co drugi Polak deklaruje chęć powrotu z emigracji do kraju, a z pewnością nie zrobią tego urodzone tam ich dzieci.

¹ GUS z dnia 28.10.2013 r. „Migracje zagraniczne ludności – Narodowy Spis Powszechny 2011” (str.88)

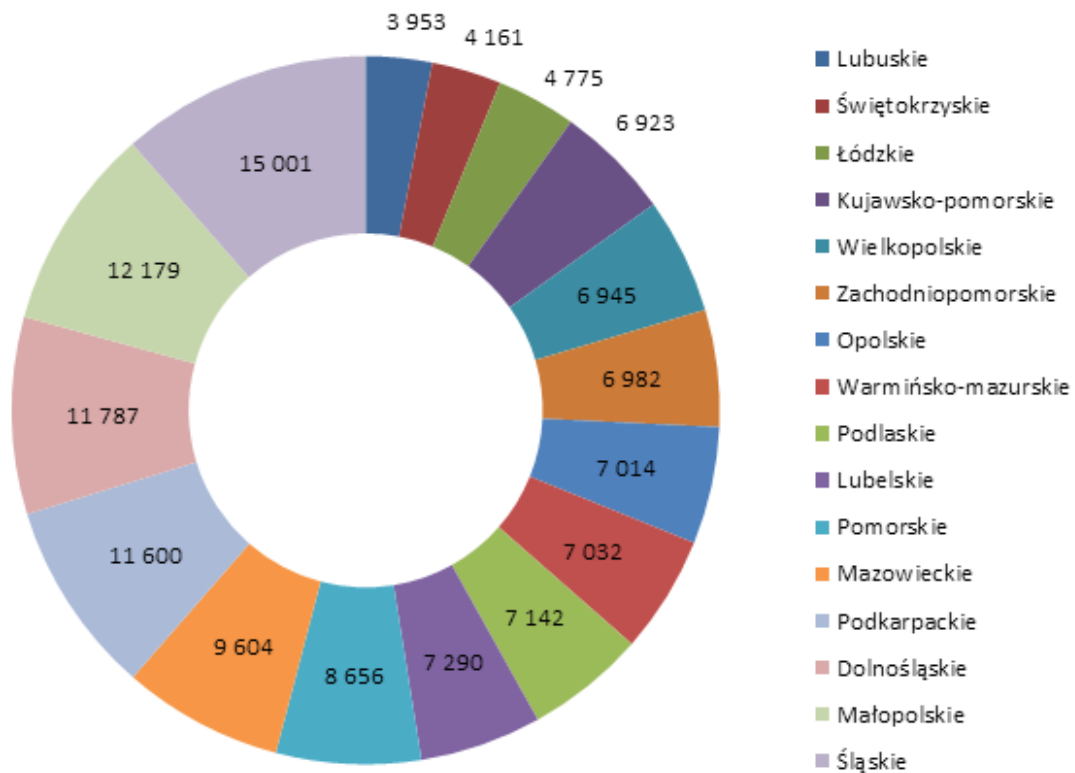
² GUS, tamże, str. 57. ←

³ GUS, tamże, str. 67.

⁴ GUS, tamże, str. 72.

Mieszkańcy Mazowsza tworzą więcej PKB w kraju niż na emigracji w ujęciu ich udziału w całym rachunku krajowym (różnica wynosi aż 15%). Na plusie są też mieszkańcy Wielkopolski (4,0%), Łódzkiego (2,5%) i Śląskiego (1,6%). Reszta województw jest pod kreską, to znaczy, że potencjał emigracyjny jest większy niż krajowy w udziale w całym rachunku. Największa strata dotyczy województw: Podkarpackiego (-5,2%), Opolskiego (-3,3%), Podlaskiego(-3,1%), Warmińsko-mazurskiego (-2,7%), Małopolskiego (-2,0%), Lubelskiego (-1,8%) i Zachodniopomorskiego (-1,4%). Można zatem wysnuć z tego wniosek, że ośrodki metropolitalne tych województw nie są wystarczająco atrakcyjne pod względem generowania miejsc pracy. Nie jest to dobra wiadomość dla Rzeszowa, Opola, Białegostoku, Olsztyna, Krakowa, Lublina i Szczecina. Natomiast rachunek PKB generowany w Warszawie, Poznaniu, Łodzi i Katowicach ma w sobie cenną szczepionkę – odporność na emigrację.

Potencjał wielkości emigracji w relacji do PKB per capita w okresie 2014/2020 w układzie województw (w mln €)

Różnica potencjału	Krajowe PKB 2010 ⁵	Emigracyjne PKB 2010	Województwa
-0,8%	2,2%	3,0%	Lubuskie
-0,7%	2,5%	3,2%	Świętokrzyskie
2,5%	6,1%	3,6%	Łódzkie
-0,8%	4,5%	5,3%	Kujawsko-pomorskie
4,0%	9,3%	5,3%	Wielkopolskie
-1,4%	3,9%	5,3%	Zachodniopomorskie
-3,3%	2,1%	5,4%	Opolskie
-2,7%	2,7%	5,4%	Warmińsko-mazurskie
-3,1%	2,3%	5,4%	Podlaskie
-1,8%	3,8%	5,6%	Lubelskie
-1,0%	5,6%	6,6%	Pomorskie
15,0%	22,3%	7,3%	Mazowieckie
-5,2%	3,7%	8,9%	Podkarpackie
-0,5%	8,5%	9,0%	Dolnośląskie
-2,0%	7,3%	9,3%	Małopolskie
1,6%	13,0%	11,4%	Śląskie

⁵ Dane dotyczące udziału województw w PKB „krajowym” pochodzą z publikacji GUS: „Produkt Krajowy Brutto – rachunki regionalne w 2010r.” (z dnia 30 listopada 2012r.).